

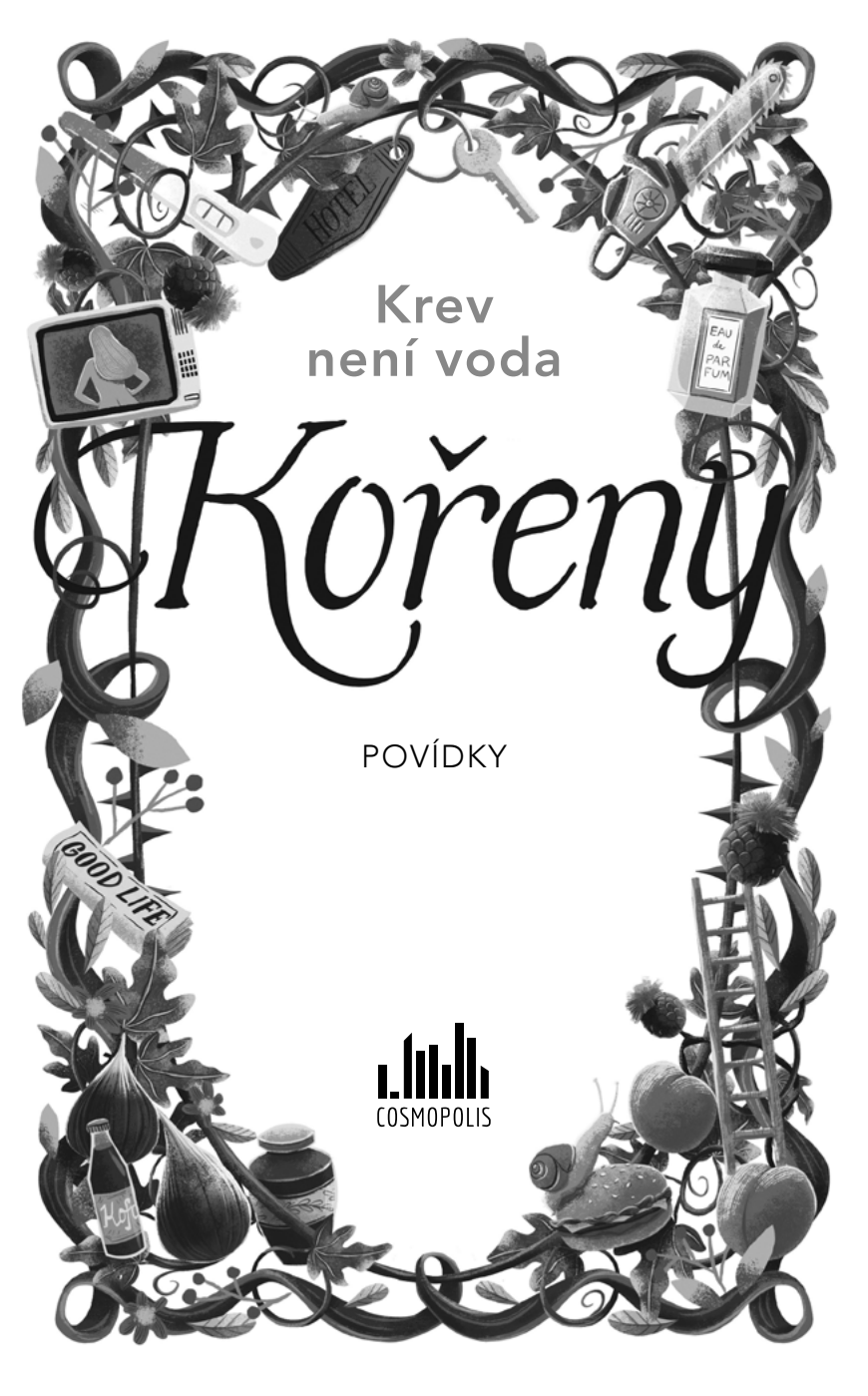
Krev
není voda

Kořeny

Viktorie Hanišová
Marek Epstein
Marie Doležalová
Pavla Horáková
Denisa Prošková
Iva Pekárková
Bianca Bellová
Martin Goffa
Marek Torčík
Adéla Elbel

POVÍDKY

Krev
není voda

Kořeny

POVÍDKY

COSMOPOLIS

@ Viktorie Hanišová 2025
@ Marek Epstein 2025
@ Marie Doležalová 2025
@ Pavla Horáková 2025
@ Denisa Prošková 2025
@ Iva Pekárková 2025
@ Bianca Bellová 2025
@ Martin Goffa 2025
@ Marek Torčík 2025
@ Adéla Elbel 2025
@ Grada Publishing, a.s., 2025

BODLÁKY

Viktorie Hanišová

Lenka klečí v záhoně a snaží se vytrhnout ze země urputný bodlák. Tak, jak ji to učila máma, pevně stonek stisknout mezi palec a ukazováček co nejniž u země, několikrát jím zakroutit a pak opatrně tahat. Když se kořen rve moc zbrkle, obvykle se přetrhne a zanedlouho na stejném místě vyklíčí stejný plevel. Půda navíc musí být vlhká a nakypřená, aby v ní kořen neuvízl.

Zahrada je hodně zanedbaná. Máma skoro celý poslední rok proležela v posteli na gauči nebo trávila hodiny nad záchodovou mísou. Táta na zahradničení nikdy nebyl a Lenka většinu času stála mámě po

boku, vařila jí vývary a čaje, vodila ji na záchod, sprchovala ji a oblékala do čistého oblečení.

Máma nakonec zemřela doma. Předcházely tomu tři nekonečné dny vyplněné blouzněním a sténáním. Ještěže za mámou jezdila sestra a lékařka z hospicu, které s sebou nosily morfinové náplasti, takže se máma neusoužila bolestí. Krátce před smrtí se dokonce posadila na posteli a usmála se. Vypadala tak čile, že si Lenka na chvíli pomyslela, že se máma zázračně vyléčila.

A teď je mrtvá a Lence zbyla na hrbu zaneřáděná zahrada a zmatek v domě. Táta je od její smrti úplně nepoužitelný, celé dny sedí v křesle a utírá si už tak opuchlé oči. Odmítá chodit ven, odmítá jíst, odmítá s ní mluvit.

Krucinál, bodlák se při vytahování přetrhl. Ten další ale Lenka vytáhne celý, zvedne ho do výšky a zírá na dlouhý světlý kořen. Musí mít dobrých dvacet centimetrů. Rozhlédne se po záhonech, čekají ji ještě desítky takových. Bude jí to trvat určitě celý týden nebo ještě déle, ale co potom se zahrádkou? Zaseje mrkev a hrášek

a zasadí rajčata a papriky, jako to dělávala máma? A proč vlastně? Aby mámina zahradu nepřišla vniveč?

Lenku něco svědí na tváři, setře to rukavicí špinavou od hlíny, ale oči si stejně nedají pokoj. Svlékne si rukavice a rozmazává si slzy po tváři. Do prčic, brečet si přece zakázala, aby ještě víc nerozesmutnila tátu. Jenže stejně se to z ní valí, proudí to z očí, nosu i úst. Lenka sedí a dusí vzlyky do vytahaného svetru. Nejsou to slzy smutku, ale vzteku, Lenka buší oběma pěstmi do hlíny a kouše se do rtu, aby nekřičela. Měla by mámu přece litovat, a ne se kvůli ní rozčilovat.

Cti otce svého a matku svou... jenže jak má ctít někoho takového, jako byla její matka? Jak jí to mohla udělat a hlavně, čím si tohle zasloužil táta?

Když se máma před smrtí naposledy posadila na posteli a pookřála, táta byl ještě na nákupu. Lenka si k mámě sedla na postel a odhrnula jí z čela zpocené vlasy a máma to udělala po ní. Objaly se a řekly si, že se mají rády. Jen škoda, že to tím neskončilo. Máma se po chvíli uvolnila

z Lenčina objetí, zatahala ji za rukáv a přitáhla si její ucho ke svým ústům.

„Na půdě, starý dřevěný kufřík,“ skřehotala jí do ucha máma, „vyhoď ho. Vyhod ho a nedívej se dovnitř. Hlavně o něm neříkej tátovi.“

Lenka byla úplně zmatená: Proboha, jaký kufřík? Její máma umírá a žvaní o jakém si kufříku? Neblouzní zase? Nedostala příliš silnou dávku morfia? Jenže mámina slova zněla úplně jasně a srozumitelně. A tak Lenka kývla a zároveň se v ní zažehla jiskřička zvědavosti.

Vydržela to až do pohřbu, dokonce ani na tryzně na sobě nedala nic znát, ale pak už to nešlo. Když táta po odchodu všech smutečních hostů únavou usnul v křesle, potichu spustila padací schody na půdu a po špičkách vyšplhala nahoru. Chvíli jí trvalo, než kufřík našla. Připomínal jí truhličku, do které si dřív schovávala poklady. Mušličky, hračky z kinder vajíčka, sušené kytky a náramky přátelství.

Jenže tenhle kufřík skrýval úplně jiné poklady. Štos dopisů převázaných fialovou stuhou.

Všechny byly adresované „Nejmilejší Miládce“ a srovnané podle data.

Miládka, takhle se mámě nikdy neříkalo, neměla to ráda. Říkalo se jí Mílo, Mildo, nebo prostě jen Milado. Kvůli Miládce se dokázala i rozčítit a Lenka teď už chápe, proč to tak bylo.

Nejmilejší Miládko,

není chvíle, kdy bych na tebe nemyslel. Na vojně si ze mě už kvůli tomu utahují, dostal jsem přezdívku „spící panna“. Mně to ale nevadí, jen když vím, že i ty na mě myslíš...

...psalo se v prvním dopisu datovaném z 3. ledna 1991. Lenka se zamračila, narodila se téhož roku v květnu, tak co si měla její těhotná máma co psát s cizím chlapem? Jakýmsi Romanem? Lenka to jméno nikdy neslyšela.

To byl ale ještě slabý odvar toho, co mělo přijít. Roman v dalších dopisech nejen vyznával Lenčině matce lásku, ale stále víc se ptal na ni, na Lenku. Jaké má vlásky, jestli už žvatlá a kdy už konečně udělá

první krůček? A pak konečně přišla věta, kterou Lenka dávno tušila. „Kdy už mu konečně řekneš, že Lenka není jeho? Seber odvahu a konečně od něj odejdi, můžeme žít spolu jako rodina, tak, jak to má být.“

To bylo poslední psaní, Lenka marně znovu listovala všemi dopisy, ale nic po datu 12. listopadu 1993 nenašla. V tu dobu jí byly dva roky.

Lenka znovu úhledně složila dopisy, převázala je stuhou, zavřela je do kufříku a uložila ho zpátky do rohu na půdě. Přitom si stále opakovala tu větu: „Lenka není jeho... není jeho.“ Když ale není jeho, čím tedy je? Jakéhosi Romana, o kterém ví jen to, že byl na vojně, že má chalupu kdesi v Králíkách, jezdí rád na motorce a nesnáší se se svým bratrem? Jaké má tenhle Roman vlastně povolání? Jak vypadá? Fotka v žádném dopisu nebyla. A je vůbec ještě naživu? Kde ho najde? Obálky v kufříku chyběly, takže zná jen jeho křestní jméno. To se snad má vydat do pitomé Pošty pro tebe, aby našla svého domnělého biologického otce?

A kdo vlastně byla její máma, tahle žena, která si tolik zakládala na poctivosti

a pravdomluvnosti? Vždycky Lenku nabádala, ať se chová slušně a hlavně morálně, ať nikdy nedělá to, za co by se jednou mohla stydět. Vyjma pár let divoké puberty ji Lenka zbožňovala, máma ji neodbývala, vždycky si pozorně vyslechla, co měla Lenka na srdci, ale nedávala jí otravné rady. Měly se dokonce tak rády, že i v dospělosti společně jezdily na dovolenou, Lenka měla dojem, jako by u bazénu popíjela mojito se svojí nejlepší kamarádkou. A přitom to celé byla jen jedna velká lež?

A není to vlastně omyl? Není tenhle Roman jakýsi blázen, který si její mámu s někým spletl, a ona ve skutečnosti není jeho dcerou? Jenže... kolikrát za život si příbuzní a kamarádi dělali hloupou legraci, že ji v porodnici museli vyměnit. Mámě sice trochu podobná je, má stejné oči a nos zahnutý nahoru, ale s tátou nemá společného vůbec. Táta má havraní vlasy a tmavohnědé oči, jeho otec byl Libyjec, jenže Lenka je plavovlasá a modrooká. Táta je podsaditý, zato ona vysoká a štíhlá. Otec je tichý a uzavřený do sebe, zato Lenka je hlučná a společenská. Dědila snad po onom Romanovi?

Lenka cítí, že jí po tvářích znovu tečou slzy. Slané, spalující slzy zlosti. Krucinál, proč jí to jenom matka říkala, proč si vůbec schovávala ty dopisy nebo kufřík nevyhodila dřív, v začátcích nemoci, když byla ještě schopná vylézt po strmých schůdcích na půdu. Kdyby se to nedozvěděla, měla by teď klid.

—

Bodláky jsou pryč. Lenka strávila celý den pletím, než vzteky zahodila rukavice do trávy a vydala se autem do nejbližšího Hornbachu. Nakoupila přípravky na hubení plevele a polila jím všechny záhony. Bodláky se spálily, ale s nimi i máminy hýčkané tulipány, hyacinty a macešky. Půda vypadá, jako by ji někdo sežehl plamenometem. To je ale přece jedno, říká si Lenka, ona se už se zahradou patlat nebude. Záhony srovná se zemí a posype je travním osivem. Možná si na to zavolá firmu, víc energie do mámina díla investovat nehodlá.

Aspoň že se tátovi udělalo lépe. Tedy tomu pánovi, s nímž nemá kromě minulosti vůbec nic společného. V křesle polehává

už jen málo, zase začal číst a chodit se sou-
sedem na pivo. Oči má pořád zašedlé smut-
kem, ale občas se v nich zatřpytí stopa ra-
dosti. Lenku pak vždycky zabolí u srdce. Je
jí táty líto ještě víc než dřív, lituje ho za to,
že celý život vychovával kukačku, ji, cizího
spratka. Že jí dřív, když byla malá, každý
večer četl před spaním, učil ji pájet a sta-
vět elektrický obvod a chodil na všechny
její představení s dramatickým kroužkem.
Opravdu na všechny. A přitom nemusel.

Chce mu to říct. Táta přece musí znát
pravdu. Ať už byla matka jakákoli, smysl
pro pravdomluvnost jí jednoznačně vnuk-
la a Lenka nedokáže žít ve lži. Nesnese to.
Kdykoli mluví s tátou nebo se na něj třeba
jen podívá, má dojem, jako by dál udržovala
tuhle lež, ba jako by byla jejím původcem.
Jako by se mu posmívala za zády: „Hřeješ
si na prsou hada a přitom to nevíš.“

Poví mu to dnes večer. Slíbili si, že si
něco ugrilují a pak si zahrají qwirkle, jak to
dělávali dřív. Lenka počká na vhodný oka-
mžik a pak mu to šetrně sdělí. Řekne mu, že
pro ni tyhle hloupé dopisy nic nemění, ale
že pochopí, když s ní táta už nikdy nebude

chtít mít cokoli společného. Až proběhne dědické řízení, vzdá se poloviny domu ve prospěch táty a zmizí mu z dohledu.

Než se táta vrátí s masem, Lenka vytáhne na terasu gril z garáže a otře zaprášený zahradní nábytek. Pak se posadí na plastové křeslo a rozhlédne se po zahradě. Je srpen, ale na zahradě přesto nic nekvetě. Všechno zničil hubič plevelé.

Táta to jako vždycky přehnal. Nakoupil naložené maso, hamburgery a klobásky, jako by měl na návštěvu přijít celý regiment. Přitom večeřet budou jen oni dva. Táta stojí u grilu, v jedné ruce lahev piva a v té druhé kovové kleště na obracení masa. Dohlíží na maso a prozpěvuje si.

Škoda, že tu není máma, napadne Lenku bez rozmyslu, ale pak se za to zastydí. Máma, tahle zmije, dobře, že už je po ní. S postupujícím časem v ní stoupá nervozita. Možná je tohle jejich společný poslední večer, pro jistotu si už sbalila všechny věci. Vrátil se do svého bytu ve městě, kde zbytečně platí nájem, a zůstane na světě

úplně sama, stejně jako táta, který už není její táta.

Lence se podaří do sebe nasoukat dvě flákoty krkovice a hamburger, ale klobásky se do ní už nevejdou. Zatímco žvýká, přemýšlí, kdy to tátovi řekne. Kufřík s dopisy snesla z půdy už včera a schovala ho na horní polici nad kabáty v předsíni. Táta se smutně podívá na hromadu nedojedného masa: „Tak já to hodím do lednice, co říkáš, Leni? Nebo to třeba můžeme dát kočkám.“

Lenka kývne. Pomůže tátovi sklidit ze stolu a při tom se přistihne, že všechno dělá hodně pomalu, aby oddálila ten moment.

„Nedáme qwirkle?“

Lenka opět mlčky kývne. Bojí se, že kdyby promluvila, musela by se rozbrečet.

Táta vyhraje. Třikrát po sobě. Lenka se ani nemusí snažit, aby prohrála, myšlenkami je úplně jinde, přikládá hrací kameny na špatná místa a promeškává jednu šanci na složení qwirklu za druhou.

„Není s tebou něco, Leni?“ zeptá se ustaraně táta.

„Ne,“ opáčí Lenka přidušeným hlasem a rychle odejde do kuchyně, aby si mohla nepozorovaně utřít oči.

Po cestě nazpátek se v předsíni postaví na špičky a natáhne se pro dřevěný kufřík. Když ho vnáší do obývacího pokoje, přijde jí, jako by s sebou táhla vražednou zbraň.

Táta ještě uklízí hrací kameny do plátěného pytlíku. Vždycky vyskládá pět kamenů na sebe a pak je hodí dovnitř. Lenka ho pozoruje a už se ani nesnaží zadržet slzy.

Táta mezitím uklidil všechny kameny a vložil pytlík do herní krabice. Tázavě zvedne oči k Lence, která stále stojí ve dveřích.

„Co se děje, Leničko?“ zeptá se jí vyplašeným hlasem. „To kvůli mámě?“

„Ne,“ vzlykne Lenka, „i když vlastně jo,“ opraví se.

Na prázdné místo na stole po uklizené hře položí dřevěný kufřík.

„Co to je?“ zeptá se táta. Jeho hlas zní udiveně, ale zároveň trochu rozčileně.

Lenka mlčky rozklapne obě přezky a vytáhne z nich obsah: štos dopisů převá-

zaných fialovou mašlí. Rozváže mašli a položí před tátu první dopis.

„Tohle si přečti.“

Táta k dopisu vztáhne obě ruce, ale pak je zase spustí podél těla. Lenka tedy sama sáhne po dopisu a spustí:

„Má nejmilejší Miládko, není chvíle, abych...“

„Přestaň,“ hlesne táta.

„Ne, poslouvej...“

„Říkám ti, přestaň.“ Tátův hlas zní najednou příkře a nesmlouvavě. Vytrhne udivené Lence dopis z ruky, vloží ho zpátky do kufříku, zavře ho na obě přezky a hrne si to ven na terasu. Lenka jde nevěřícně za ním.

V grilu ještě žhnou poslední uhlíky, táta je rozfouká, přihodí k ním pár drobnějších polínek, a jakmile je začnou olizovat plamínky, zasype dřevo vrstvou nového uhlí. Pak vhodí do žhavých uhlíků první dopis. Na černém papíře se ještě chvíli leskne nápis „Nejmilejší Miládce“, ale nakonec se papír zkroutí a rozpadne na popel. Táta hází do ohně jeden dopis za druhým a Lenka je překvapením tak strnulá, že vůbec

neprotestuje. Teprve když táta vezme do ruky ten poslední, Lenka mu dopis vyrve.

„Ne, ten ne. Tati, ten si musíš přečíst.“

„Ale proč?“

„Je v něm...píše se tam...,“ koktá Lenka. Několikrát se nadechne a vydechne, aby zklidnila rozechvělý hlas. „Prostě měl bys to konečně vědět.“

„A ty si myslíš, že tam najdu něco, co nevím?“

Lenka ještě víc vykulí oči.

„Ty si myslíš, že nevím, že jsi moje dce-
ra bez ohledu na nějaký dopisy?“

Lenka se odvrátí od otce a podívá se na poslední dohořívající dopisy. Chuchvalce popela se vznášejí po už tak zanedbané zahradě. Lence přijde, jako by z nebe padal sníh, černý sníh, který všechno zahalí do tlustého pláště. Padá na zahradní nábytek i na spálené záhony.

Když jí bylo deset, napadlo u nich tolik sněhu, že se nemohla dostat do školy. I rodiče zůstali doma, auto bylo zapadané skoro až po střechu a autobusy taky nejezdily. Udělali si tenkrát sněhový den. Lenka s tátou postavila iglú, které bylo tak velké, že

se do něj vešli všichni tři. Dokonce v něm vybudovali malé sněhové kvádry na sezení a uprostřed uplácali ze sněhu stolek. Večer si tam pak všichni za svitu baterky zahráli prší, než je máma zahнала domů, aby si Lenka neuhnala zápal plic.

„Tak co? Dej mi ten dopis,“ řekne táta.

„Ne,“ zavrtí hlavou Lenka a pak zvedne oběma rukama dopis nad hlavu, jako by vzdávala oběť nějakému pohanskému bohu, a poté dopis obřadně položí do ohně.

Táta má pravdu, co sejde na jednom hloupém dopisu.

TIS

Marek Epstein

Rána! Zvuk kamene devastujícího cosi na podvozku mě donutil snížit už beztak šnečí tempo. Kam sahala má paměť, slibovala obec, že cestu k chatám na vršku nechá opravit. Minuly režimy, přešlo tisíciletí, odešli a vrátili se starostové i starostky, jen polní cesta k chatám na vršku zůstala posetá rigoly sem tam zasypanými stavebním svinstvem. Táta si kvůli těm tři sta metrům koupil žíznivou čtyřkolku, vysávající jeho důchod i trpělivost. Rameno pravé nápravy bolestivě oblízlo kraj další díry. Bylo půl osmé a za třicet minut bude zvonit.

Táta čekal už u závory. Seděl na vyvaleném sloupku v kapsáčových kraťasech, které navlékal s prvním jarním dnem a odkládal, když mráz potáhl sklo verandy. Uštípl nedopalek cigarety a zasunul ostatek do spodní kapsy, sloužící jako popelník a sklad kuřiva zároveň. Zvuk přeskupujících se sirek k němu patřil stejně neodmyslitelně jako vůně zavlhlého tabáku. Dávno jsem rezignoval na snahu rozmluvit mu ten smradlavý zlozvyk. Radostí, které mu zbyly, nebylo příliš.

„Říkal jsi v půl.“

„Je půl.“

„Pětatřicet.“

„Ahoj tati...“

Potřásl mi nabízenou rukou a mě jako vždycky ohromila síla, s jakou mi sevřel prsty.

Musel jsem ostře odbočit mezi úzké ploty. Vůz v hluboké koleji tancoval tam a zpět. Bloudil slíbil zapůjčit starou motorovou pilu. Kdyby radši obci prodal půl metru zahrady. Byl to poslední člověk, se kterým se tu otec nepohádal. Bývalý kapitán tankistů v lecčem otce připomínal. Osamě-